כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת וישלח ■ י"א כסלו ה'תשע"ח ■ 29.11.2017 ■ גליון מס' 455

תפוצה לכל קהילות ישראל

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

מצבת קבורת רחל
מותה הטרגי של רחל, לאחר שסוף סוף זכתה להיכנס לארץ, וסוף סוף נתמלאה משאלתה והיא זוכה לבן השני שהיא...
המשך בעמי 3

שויית חורף
בעקבות חגי הקניות המתקרבים ובאים, האם אין בזה איסור של 'יורד לאומנות חברו'? מי התיר לנו לקפח את פרנסתם?
המשך בעמי 3

אל יפתח אדם פיו לשטן
בפרשתנו כתוב, ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר...
המשך בעמי 4

סיפור לשבת
על סבא עם שפם...
הנחיתי לפני שנה את כנס "פנימה", כנס ענק לנשים דתיות בכנייני האומה. בקהל שלושת אלפים נשים...
המשך בעמי 5

שביבים
- המנהל והזקן המסתורי בפארק
- "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני"
- "ומסוגלת לכל הישועות"
- 12 פתרונות טבעיים להקלה על אסתמה

המשך בעמי 6

סגולה לאריכות ימים

/ הרה"ג שמואל ברוך גנוט שליט"א

הגמרא (ברכות ח, א) מספרת שכאשר שמע רבי יוחנן שישנם יהודים בבבל שמגיעים לזקנה מופלגת, התפלא מאד ושאל: הרי נאמר: "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה", היינו שבארץ ישראל, ירבו ימיכם ולא בחוץ לארץ. אם כן, כיצד זכו אותם ישישים לאריכות ימים? כיוון שאמרו לו שאותם זקנים משכימים לבית הכנסת בבוקר, ומאחרים לצאת מבית הכנסת בערב, אמר רבי יוחנן שזה מה שהועיל להם שיאריכו ימים. נמצא אם כן שקדושת בית הכנסת היא מעין קדושת ארץ ישראל. ועל כן אמרו חז"ל שבעת הגאולה, עתידים בתי כנסיות ובתי מדרשות שבחוץ לארץ שייקבעו בארץ ישראל, ששם הוא מקומם הטבעי (מגילה כט, א). וכיוון שבית הכנסת הוא מקום קדוש, שבו מתגלה האמונה בה', כל היושב בבית הכנסת בכובד ראש, מקיים מצווה, ועל אחת כמה וכמה כשהוא מתפלל ולומד בבית הכנסת שיש בידו מצווה (שו"ע קנא, א, עפ"י מגילה כח, ב). חז"ל סיפרו על אשה אחת שהזקינה מאוד, עד שקצה בחייה. באה לפני רבי יוסי בן חלפתא ואמרה לו: "רבי, זקנתי יותר מידי, ומעכשיו חיים של ניוול הם, שאיני טועמת לא מאכל ולא משתה, ואני מבקשת להיפטר מן העולם". אמר לה: "במה הארכת כל כך ימים?" השיבה הזקנה: "רגילה אני, שאפילו כשיש לי דבר חביב, אני מניחה אותו ומשכמת לבית הכנסת בכל יום". אמר לה רבי יוסי: "מנעי עצמך מבית הכנסת שלושה ימים זה אחר זה". הלכה ועשתה כך, וביום השלישי חלתה ומתה. לכך אמר שלמה (משלי ח, לד-לה) "אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזות פתחי, כי מוצאי מצא חיים ויפק רצון מה'" (ילקו"ש תת"ק).

הזוהר הקדוש בפרשת נשא כותב: "ועשו לי מקדש- כל בי כנישתא דעלמא מקדש אקרי", כל בית כנסת בעולם נקרא בשם מקדש. ישנם מהפוסקים שסברו שחלק ממצוות "ועשו לי מקדש" היא מצוה לבנות בית כנסת, כאשר פוסקים אחרים סבורים שאין חיוב מהתורה לבנות בית כנסת. הרמב"ם כותב ש"כל מקום שיש בו עשרה מישראל, צריך להכין לו בית שיכנסו בו לתפילה בכל עת תפילה, ומקום זה נקרא בית הכנסת". והלכה פסוקה היא בשולחן ערוך (או"ח קנ, א, חו"מ קסג, א) שבני העיר יכולים לכפות זה את זה לבנות יחדיו בית כנסת. כאשר אין בכוח הקהל לבנות יחדיו בית כנסת, כתבו המשנה ברורה והכף החיים (שם) שמחויבים הם לשכור לעצמם מקום לתפילה, או לפחות שאחד מהם יתנדב שיתפללו אצלו בבית במנין, והוא יהיה מזכה הרבים וזכות הרבים תלויה בו. הרמ"א כותב שגם מיעוט מהתושבים בעיר יכולים לכפות את הרוב לבנות בית כנסת. ובשו"ת מהר"י אסאד (או"ח ל"ג) מספר על קהילה, שחלק ממנה רצו לבנות בית קברות יהודי, וחלקו השני של הקהילה רצו לבנות בית כנסת, והוא פוסק להלכה שבודאי שבניית בית כנסת עדיף על הקמת בית קברות. אפשר מצד ההלכה גם לכפות את בני העיר לבנות להם בית מדרש ללימוד תורה, כאשר אי אפשר ללמוד בבית הכנסת (ביאור הלכה סימן ק"נ). ואז מרימים האנשים גבה ואומרים: וכי אנחנו מתגוררים בישוב או כפר נידח, שאין בו שום בית כנסת ובית מדרש? הלא העיר בה אנו גרים, עיר של תורה ויראה, חסידות וקדושה, גדושה היא בעשרות בתי כנסיות ומדרשות, ומה העניין לבנות ולהרחיב עוד ועוד בתי כנסיות ומדרשות?

נכון, כתב הערוך השולחן (סימן ק"נ) שכאשר יש כבר בית כנסת בעיר, לא כופים את הציבור לבנות עוד בית כנסת, ואפילו כשבית הכנסת כבר צר מלהכיל את כולם, יכול כל אחד מהם לטעון שמבחינתו בית הכנסת הוא בסדר גמור ואינו צר מבחינתו. אך המגן אברהם (סוף סימן קנ"ד) כתב בשם הריב"ש, שמי שמעכב מלבנות בית כנסת, אפילו כשיש כבר בתי כנסיות אחרים בעיר, הרי הוא בכלל המונע את הרבים מלעשות מצוה. ומי רוצה למנוע את הציבור מלקיים מצוה כה יקרה?! הבריות אומרות: די לנו בבית הכנסת הקטן שלנו, שנמצא בקראוון. מה רע לנו בקראוון? והתשובה היא: את הדירה שלכם הרחבתם, עברתם מדירה בת שלשה חדרים לדירה בת ארבעה וחמשה חדרים יפים ומרווחים. אתם אינכם גרים בקראוון. אבל את ביתו של הקב"ה, מקום מקדש מעט, אתם משאירים בקראוון?? יש לנו כסף לכל כך הרבה דברים אישיים, אבל בבניית בית כנסת והרחבתו, מקום משכן ה', אנו מחשבים חשבונות?? וכך אמר דוד המלך: "... ראה נא אנכי יושב בבית ארזים וארון האלוקים

יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הִירִיעָה?"... "רבנו החפץ חיים זי"ע כתב מכתב נרגש על גודל הזכות לבנות ולהרחיב בתי כנסיות, בו הוא מצטט את דברי הפוסקים שמדבריהם נראה שבניית בית כנסת קודמת לרוב ענייני הצדקה"- אומר לי הגר"ט בלוי שליט"א, רב קהילת "דגל התורה" באלעד - "החפץ חיים מדרבן את הציבור לתרום בכל כוחו לבניית בתי כנסיות, וכותב שהרי אם הקב"ה היה מבקש ממך לתרום להקמת בית המקדש, וכי לא היית תורם מיד סכום גדול? הרי בוודאי היית תורם!! והנה כתוב בחז"ל ובזוהר הקדוש שבניית בית כנסת היא קיום מצוות עשה של 'ועשו לי מקדש'!!!". כפי שכופים את הציבור לבנות להם בית כנסת ובית מדרש, כך נפסק בהלכה (שו"ע שם) שכופים את הציבור לקנות ספרי תורה ונ"ך כדי לקרוא בהם, וגם שאר ספרים כדי ללמוד בהם. המגן אברהם כתב שבזמנינו כופים גם את הציבור לרכוש גמרות לבית הכנסת, והערוך השולחן כתב שכופים את הציבור בימינו לקנות ספרי תנ"ך עם פירוש רש"י, משניות וש"ס, טורים, ספרי רמב"ם ושולחן ערוך, כדי שמי שירצה יוכל לשבת וללמוד בהם בנחת בבית הכנסת. הגר"י בלוי זצ"ל בספרו צדקה ומשפט (פי"א) כותב שכפי הנראה, בימינו צריך לרכוש לבתי הכנסת גם ספרי פוסקים אחרונים, בפרט ספרי הלכה, וגם ספרי דרוש ואגדה להמון העם.

הפוסקים כתבו שישנה מצוה לפאר את בית הכנסת ולהדר שייראה יפה ומהודר. ואולם כתב בשו"ת תשורת שי (סימן ג') שאי אפשר להכריח ולכפות את הקהל להרבות נוי והדר בבית הכנסת, ולחייבם לשלם על כך מכספם, אם הם אינם רוצים בכך. הנודע ביהודה כותב שלמרות שבפוסקים לא מוזכר כיצד אמורים לבנות את בית הכנסת, ובאיזו תבנית, ומצד הדין יכולים לבנות ולהרחיב את בתי הכנסיות באיזה צורה וארכיטקטורה שרוצים, אך "אם ברצונם להידמות לבתים או להיכלי שרים, קורא אני עליהם 'וישכח ישראל עושהו ויבן היכלות', ולכן אין לשנות מנהגים ישנים". כאשר בנו בית כנסת בצורה של כנסיות הנוצרים, כתבו הפוסקים שאף שלכתחילה לא ראוי לעשות כך, אך אם בנו בסופו של דבר את בית הכנסת בצורה שכזאת, אין איסור להתפלל שם. חז"ל פסקו שאין פותחים פתח בית הכנסת אלא בצד מזרח, כפי שמצינו בהיכל בית המקדש שפתחו היה פתוח לצד מזרח, שנאמר: "והחונים לפני המשכן קדמה". ודווקא כשמתפללים לצד מערב, היינו אלה שהם במזרחה של ארץ ישראל, אבל כשמתפללים לצד מזרח, עושים את הפתח במערב, כי הפתח צריך להיות כנגד הצד שמתפללים בו. ולדעת החתם סופר, לפי חלק מהראשונים, תמיד הפתח צריך להיות במזרח, כמו בבית המקדש ובמשכן. הגמרא במסכת ברכות קובעת שצריך שיהיו חלונות בבית הכנסת, שכן אמרו שנאמר בפסוק בספר דניאל: "וכוין פתיחן לה בעליתה נגד ירושלם", כדי שיכוון לבו כשהוא מסתכל כלפי שמים ולבו נכנע, או שיהיו החלונות נגד ירושלים כדי שיתפלל כנגדם, שמתפללים לצד ירושלים, ולטעמים אלה צריכים החלונות להיות דווקא כנגד הצד שמתפללים, או שעל ידי ראיית האור תתיישב דעתו יותר, ויוכל לכוון כראוי, ולטעם זה אין לחוש האם החלונות פתוחים לרוח אחרת, כיון שעל כל פנים יש כאן אור. הזוהר הקדוש, כמובא בבית יוסף ובשולחן ערוך, כותב שטוב שיהיו בבית הכנסת י"ב חלונות, ונאמר בזוהר הקדוש שכל בית הכנסת שאין שם חלונות, איננו מקום הראוי לתפלה. והרמב"ם בתשובותיו כתב שכל דין זה שצריך להתפלל במקום שיש בו חלונות, לא נאמר אלא כשמתפלל שלא בבית הכנסת, אבל בבית הכנסת אין צריך חלונות.

באחד מבתי הכנסיות המרכזיים בעיר חרדית, נתקלו לאחרונה בבעיה חמורה. מצד אחד, בית הכנסת אינו מכיל כעת את כל המתפללים הרבים הבאים בשעריו, ומצד שני, אסור להרוס בית כנסת קיים, כדי לבנות בית כנסת גדול ומרווח יותר במקומו. בבית כנסת זה שוקדים בימים אלו עם אדריכלים, כדי לנסות ולהקים עמודים מסביב למבנה בית הכנסת הקיים, ולבנות קומה נוספת מעליו. פתרון זה נעשה גם בבית הכנסת "איצקוביץ" ברחוב הרב שך בבני ברק. שם המשיכו אלפי יהודים להתפלל במבנה הקיים, כשהפועלים הקימו מתחת לאדמה וגם בקומות מעליהם, עוד מבני חדרי תפילה מרווחים ומהודרים. הריסתו של בית כנסת פעיל אסורה, אלא לשם בניית בית כנסת אחר בתנאים מסויימים. הגמרא (בבא בתרא ג, ב) דנה האם מותר לסתור את בית הכנסת, כדי לבנות בית כנסת אחר במקומו. רב חסדא קובע כי לא ניתן להרוס בית כנסת עד שיבנה בית כנסת אחר במקומו. הדעות בגמרא חלוקות בשאלה מדוע. יש שאומרים משום "פשיעותא", מחשש שמא לא תושלם בנייתו של בית הכנסת החדש וכך תישאר הקהילה ללא בית כנסת, או משום "צלויי", היינו העובדה שבמהלך הבנייה לא יהיה מקום תפילה. כאשר יש מקום תפילה חלופי נותר החשש הראשון, "פשיעותא". בהמשך הגמרא קובע רב אשי כי הריסת בית הכנסת אסורה גם כאשר חומרי הבנייה מונחים מוכנים לבניית הבניין החדש, שכן יש חשש שימכרו את חומרי הבנייה לשם פדיון שבויים. לבסוף מסיגת הגמרא מקרה בו יש בבית הכנסת סדקים העלולים לגרום להתמוטטותו, ואז מותר להרוס ולבנות חדש במקומו. מסקנה נוספת עולה מדיון נוסף בסוגיה זו, בעקבות הריסתו של בית המקדש בידי הורדוס לשם בניית בניין מקדש חדש ויפה יותר. לפי חלק מהדעות כאשר המלך הורס בית כנסת לשם בניית בית כנסת אחר, מותר הדבר, כי התחייבות של המלך היא התחייבות רבת תוקף ואין חשש שהמלך יחזור בו. ונפסק להלכה שכשבונים בית כנסת, צריך לבנותו בגובהה של עיר, כפי שנאמר בפסוק "בראש המיות תקרא", וכדרך שבית המקדש נבנה בגובה של הר. מגביהים את בית הכנסת עד שיהא גבוה מכל בתי העיר, שנאמר: "לרומם את בית אלוקינו". חז"ל כתבו על כך דבר ממש חמור, שכל עיר שגגותיה גבוהים מבית הכנסת, לבסוף עיר זו נחרבת, שנאמר: "לרומם וגו' ולהעמיד את חורבותיו ולתת לנו גדר ביהודה", שעל ידי כן זכינו לתת לנו גדר ביהודה. לדעת רבנו תם, טעם הדבר לפי שיש בזיון לבית הכנסת, כשמשתמשים במקום שהוא למעלה מבית הכנסת, ולפיכך אין הדברים אמורים אלא בבתים שמשתמשים בהם, אבל בניינים העשויים לנוי ומגדלים שאין משתמשים בהם, וכן בגגות משופעים שאינם ראויים לשימוש, ואין העלייה שתחת הגג גבוהה מבית הכנסת, מותר לבנותם גבוהים יותר מבית הכנסת. ואולם לדעת הערוך, אסור ששום בנין בעיר יהיה גבוה יותר מבתי הכנסת שבעיר, אפילו במגדלים שאינם עשויים לשימוש, אסור, שהטעם הוא משום כבודו של בית הכנסת, שיהיה גבוה יותר מכל הבניינים שבעיר. ולדעת המאירי, מותר להגביה יותר מבית הכנסת בנייני מגורים, שנועדו למגורים, וחז"ל לא אמרו אלא כשסיבת הגבהתם היא דרך כבוד ושררה. מי שהגביה את ביתו יותר מבית הכנסת, יש אומרים שכופים אותו להנמיך את ביתו, ויש אומרים שאין כופים אותו להנמיך את ביתו, אלא מגביהים קצת את בית הכנסת, אפילו בקרן אחת. אם כך, נשאל: מדוע בימינו ישנם אלפי בתי כנסיות שאינם גבוהים מבנייני העיר? שאלתי שאלה זו לפני שנים את מורי ורבי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א והוא השיב במכתב: "אומרים שפוניבז' וסלבודקא מצילים את העיר". בשנה שעברה שאלתי שוב את מורי ורבי מרן הגר"ח שליט"א לפשר הדבר, והוא הסביר שמספיק שבית כנסת אחד גבוה מעל כל בתי העיר, ואין צורך שכל בתי הכנסיות בעיר יהיו גם כן גבוהים יותר מיתר הבניינים. ["דרשו"]

מצבת קבורת רחל

/ הרב יעקב הלוי פילבר

מותה הטרגי של רחל, לאחר שסוף סוף זכתה להיכנס לארץ, וסוף סוף נתמלאה משאלתה והיא זוכה לבן השני שהיא כה ייחלה לו, ודווקא אז היא מתה. מותה זה מסמל את חייה הטרגיים של רחל שלא ראתה נחת בחייה מאז ילדותה, כבר בילדותה נתייתמה מאמה כמו שמדייקים מהכתוב: "ותרץ ותגד לאביה", ואומר רבי יוחנן (מדרש הגדול): "לעולם אין אשה רגילה אלא לבית אמה וכאן כתוב ותרץ לאביה? אלא שמתה אמה". אבל גם ביתמותה אין היא מלקקת דבש, אלא כבר כילדה היא יוצאת לרעות את צאן אביה בעוד אחותה הבכירה יושבת בית ומקבלת הכל מן המוכן. שעה אחת של נחת היתה לרחל בפגישתה הראשונה עם יעקב, היא זוכה למלוא החיבה והאהבה, אולי היתה זו התקופה היחידה בחייה בה זכתה לקורת רוח. אבל כבר מרגע שיעקב מציע לרחל נישואין מתחילות הבעיות, "אמר לה: הינשאי לי, אמרה לו: הן, אבל אבי רמאי ולא תוכל לו, אמר לה: אחיו אני ברמאות. אמרה לו: אחות מבוגרת ממני יש לי שמא יכניסה אבי לך, מסר לה יעקב סימנים כדי שלא ירמה אותו אביה לבן". אלא שרחל סיכלה את עצתו, כשהכניס לבן את לאה חששה רחל שאחותה תתבייש, עמדה ומסרה לה בחשאי את סימניה. וזהו שכתוב: "ויהי בבוקר והנה היא לאה" - וכי עד עכשיו לא הייתה לאה? אלא בגלל אותם סימנים שמסר לרחל והיא מסרה אותם ללאה לא היה יודע עד שעה זו. (מדרש אגדה ויצא כט יב)

זו היתה תכונתה של רחל שהקדימה טובת אחרים לטובתה, עד כדי נכונותה לוותר אפילו על בחיר לבה שכה אהבה ובלבד שלא לבייש את אחותה. ועל המעשה הזה שילמה אח"כ רחל מחיר כבד בחיי הנישואין שלה, בפער שבינה לאחותה, בעוד היא עקרה יולדת אחותה ליעקב ארבעה בנים מוצלחים, פער המביא את רחל לקנאה והתפרצות באמירה ליעקב: "הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי". ודבריה הבוטים של רחל לא עמדו לאהבתו של יעקב לרחל והוא מגיב ואומר אליה בחרון אף: "התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן", תגובה הזוכה לביקורת מבורא עולם: "אמר לו הקב"ה כך עונין את המעיקות". וככל שלאה מוסיפה ללדת כך שומעת רחל בסביבתה "שהכל מרננין אחריה ומחרפין אותה ואומרים: אילו היתה רחל כשרה היה יולדת", ועל כן כשבסוף נולד יוסף אומרת רחל: "אסף ה' את חרפתי", וכל החרפה הזו באה לה רק מפני טוב לבה. דאגה נוספת של רחל לטובת האחר מוצאים אנו גם בגניבת התרפים של אביה, שעשתה זאת כדי להכרית עבודה זרה מבית אביה (רש"י), ולפי רבנו חננאל: "לגרום לאביה לחזור בו שיאמר אלוהים הגנוב אין בו ממש". וגם כאן הכוונה הטובה של רחל היתה בעוכריה, והיא שגרמה ליעקב לומר ללבן: "עם אשר תמצא את אלוהיך לא יחיה", ופרש"י: "ומאותה קללה מתה רחל בדרך". אך לא רק בחייה אלא גם במותה לא זוכה רחל לכבוד הראוי לה, אין היא נקברת בקבורת האמהות, ואפילו לא בבית לחם, אלא בדרך אפרתה, ועל כך שאלו במדרש: "מה ראה אבינו יעקב לקבור את רחל בדרך אפרתה, אלא צפה ברוח הקודש שעתידין הגלויות לעבור שם לפיכך קברה שם כדי שתבקש רחמים עליהם" ורש"י (בראשית מח ז) מוסיף שהדבר נעשה על פי ציווי הקב"ה עצמו, שכך אמר יעקב לבנו יוסף: "אבל דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם ולא הולכתיה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ שתהא עזרה לבניה כשיגלה אותם נבוזראדן והיו עוברים דרך שם, יצאה רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנאמר: 'קול ברמה נשמע, רחל מבכה על בניה', והקב"ה משיבה: 'יש שכר לפעולתך נאם ה' ושבו מארץ אויב'". גם כאן אפילו בקבורתה רחל מוותרת בשביל טובת האחרים. ומפני התכונה הזו היתה "רחל עיקרו של בית" (ב"ר עא ב). לאה שנתנה לאומה את הכהונה והמלכות נתנה לאומה את ההווה, את ההווה החומרי (מלכות), ואת ההווה הרוחני (הכהונה), ואילו רחל דואגת לעתידה של האומה, כמו שאומר לה הקב"ה: "יש שכר לפעולתך נאם ה' . . . ויש תקוה לאחריתך".

שו"ת חורף

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלת צביה גלפרין, לונדון: רציתי לשאול בעקבות חגי הקניות המתקרבים ובאים ומכונים הם בשם BLACK FRIDAY וכן בשם SYBER MONDAY ובכלל בכל השנה כולה אשר יותר ויותר אנשים מתרגלים לבצע את קניותיהם דרך האינטרנט ('מסחר מקוון') ותעיד על כך כמות החבילות העצומה הנוחתת מחו"ל בכל שבוע במרכז המיון הארצי של דואר ישראל, האם אין בזה איסור של 'יורד לאומנות חברו'? הרי בעלי החנויות המסורתיות במרכזי הערים מאבדים לאט לאט את ציבור הקונים, ומחזור המכירות שלהם הולך ופוחת עד אשר נשבר מטה לחמם? מי התיר לנו לקפח את פרנסתם?

אני יכולה להעיד על עצמי שעד לפני כמה שנים כאשר הייתי צריכה לקנות בגדים לילדיי הקטנים הייתי יוצאת אל החנות המסורתית העירונית ועושה קניות, והייתי מפרנסת את המוכר לא רע...אבל מזה כבר כמה שנים שאני כלל לא יוצאת מפתח ביתי לצורך מטרה זו...אני פשוט ניגשת אל המחשב, נכנסת לאתר ו...Next! הלאה למטלה הבאה.

כואב לי הלב על בעלי החנויות הפיזיות אשר שירתו אותנו בנאמנות כל השנים, וכעת אנו מפנים להם עורף!

תשובה: דיני 'יורד לאומנות חברו' נתבארו בשולחן ערוך חלק חושן משפט סימן קנ"ו ושם נתבארו כמה וכמה חילוקים בשאלה זו

- האם מותר לפתוח חנות נוספת במקום שכבר יש חנות זהה ופתיחת החנות הנוספת עלולה לגרום לנזק כספי לבעל החנות הקיימת, ולפי המבואר שם יש להבדיל ולהבחין בין כמה וכמה מצבים:

א) האם מי שבא לפתוח את החנות הנוספת הוא תושב המקום או אינו תושב המקום?

ב) האם פתיחת החנות הנוספת תגרום רק להפחתת רווחיה של החנות הקיימת, או שמא עלולה לגרום אף להפסדים ולסגירת החנות?

ג) האם יש תועלת לבני המקום מפתיחת החנות הנוספת, כגון, שחורה טובה יותר, זולה יותר, וכדומה, או שאין תועלת?

והנה אין כאן המקום לפרט ולהאריך בכל דינים אלו, אבל ביחס לשאלה שנשאלה לעיל אודות המסחר המקוון אשר נוגס יותר ויותר במסחר המסורתי, יש לנו לדעת שלא שייך כלל לדון מצד שאלת 'יורד לאומנות חברו' והוא משום שכך דרכו של עולם, שמוצר אחד מחליף מוצר אחר, ושיטת מסחר אחת מחליפה שיטת מסחר אחרת, וצריכים הסוחרים להתאים את עצמם למציאות המתחדשת בכל זמן.

ולדוגמא אציין את מה שמצוי היום בכל מקום ומקום שהאופניים החשמליים נפוצים יותר ויותר וממילא מחזור המסחר באופניים הרגילים הולך ופוחת, האם נאמר שמשום החשש לפרנסת מוכרי האופניים הרגילים צריכים אנו להימנע מלרכוש אופניים חשמליים? פשוט שלא כך הדבר וזו דרכו של עולם, ועל בעלי חנויות האופניים, להתאים את עצמם לקדמה המתחדשת, בבחינת 'וישן מפני חדש תוציאו'.

ואעתיק מתוך ספר שאלות ותשובות 'מנחת אשר' (חלק א' סימן ק"א) לגאון הרב אשר וייס שליט"א מה שנוגע לעניינו:

'אמנם נראה דכל שזה דרך המסחר וההתפתחות טבעית של הכלכלה אינו יכול לעכב, ויש בזה הרבה דוגמאות בחיי המעשה, דאטו נימא דאם היינו נשאלים אם מותר לפתוח צרכניות וסופרמרקטים מחשש שבעלי מכולות וחנויות קטנות יפסידו פרנסתם היינו אוסרים? ואטו היינו אוסרים לייצר מכוניות משום שהעגלונים רובכי הסוסים יפסידו פרנסתם? ואטו היינו אוסרים את פיתוחו של המחשב משום שעל ידו המוני כתבנים יפסידו את פרנסתם ושוב לא יהיה בהם צורך? וכך גם בכל המצאה חדשה אטו נאסור על פיתוחו שמא יתקיים על ידו ישן מפני חדש תוציאו ויפגע פרנסתם של רבים? אלא ברור דאין הלכה זו אמורה אלא בעניינים מקריים, ולא בשינויים יסודיים בדפוסי הכלכלה, התעשייה והפיתוח'

ואם כן הוא הדין בנוגע למסחר המקוון, אשר זירת המסחר בכל התחומים עוברת יותר ויותר לזירת האינטרנט, וכאמור זו דרכו של עולם, ועל הסוחרים להתאים עצמם למציאות החדשה, ואין לנו לחוש מצד 'יורד לאומנות חברו' ומקפח פרנסת חברו[א].

אמנם מה שנותר לדון בנוגע לעניין זה, האם אין להעדיף את הקנייה בחנויות אשר במרכזי הערים משום שבהן בדרך כלל בעלי החנויות הם יהודים, ואילו באתרי המסחר המקוונים באינטרנט בדרך כלל הרווחים הולכים עבור אינם יהודים, ומבואר בדברי רש"י בספר ויקרא פרק כ"ה פסוק י"ד שיש להעדיף קנייה מיהודי, וזו כוונת הפסוק 'וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד **עמיתך** אל תונו איש את אחיו'?

אמנם יש לדעת שדרשת חז"ל זו לא הובאה להלכה ברמב"ם ובשולחן ערוך, ואף שהרמ"א בתשובותיו סימן י' פסק דרשה זו להלכה (לעניין הדפסת ספרי הרמב"ם ומכירתם) מכל מקום יש לדון האם הלכה זו שייכת גם כאשר הגוי מוכר במחיר זול יותר (ומה שיעור ההוזלה) וכן כאשר הסחורה של הגוי טובה ואיכותית יותר, וכן כאשר צריך לטרוח עבור כך (ובעניינו זה מאוד רלוונטי מאחר והקנייה באינטרנט היא בכף ידך ואילו הקנייה בחנות דורשת יציאה מהבית וחיפוש חניה וכדומה) וכמו כן יש לומר שאם בעלי החנויות הם יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות הרי שהם אינם בכלל 'עמיתך' כמו שמבואר בכמה מקומות בחז"ל, ועוד שרבים מהפוסקים כתבו שאין זו הלכה פסוקה אלא רק מידת חסידות (ומשום כך לא הובאה הלכה זו בשולחן ערוך) וכבר העידו שמנהג העולם לא להקפיד על כך[ב].

והמקפיד לפרנס יהודים שומרי תורה ומצוות, קדוש יאמר לו.

א - ואילו היה צריך לחוש לכך, אזי אף על הקונים היה אסור לקנות שם משום השתתפות באיסור זה, אבל כאמור אין לחוש לכך.

ב - עיין 'תשובות והנהגות' כרך א' סימן תת"ה וכן כאן:
http://din.org.il/2014/10/18/%D7%A9%D7%90%D7%9C%D7%94-%D7%97%D7%93%D7%A9%D7%94-%D7%A7%D7%A0%D7%99%D7%99%D7%94-%D7%9E%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%90%D7%95-%D7%9E%D7%A0%D7%95%D7%9B%D7%A8%D7%99/

אל יפתח אדם פיו לשטן

/ הרה"ג גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

בפרשתנו כתוב, ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אותי להבאישני ביושב הארץ בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי. (בראשית ל"ד, ל')

קשה לי למה אמר יעקב בלשון זה, והכוני ונשמדתי, והרי אמרו חז"ל (ברכות דף י"ט ע"א) אל יפתח אדם פיו לשטן?

א ונראה לתרץ בס"ד ע"פ מה שכתב בספר "מעינה של תורה" בשם ספר "רמתים צופים", בפרשת וישלח, על הפסוק, ויאמר למה זה תשאל לשמי, (בראשית ל"ב, ל'), וז"ל: לאחר שניצח יעקב את השטן את השר של עשיו, ניתן לו השם ישראל, במקום יעקב, כי כאשר נוסיף למנין "יעקב", (281) את מנין "שטן" (953), מתקבל המנין של "ישראל", (145), ע"ש.

ואם כן נמצא שהתבטל השטן לגמרי מיעקב, ולא היה לשטן שום

שליטה, שהרי בתוך שמו של יעקב נכנס שמו של השטן, לבטל השטן לגמרי, ואם כן לא קשה מידי, שאע"פ שאמרו חז"ל "אל יפתח אדם פיו לשטן", אולם מי ששולט על השטן, לא צריך לחשוש כלל, ודו"ק היטב.

[ולפי יסוד זה אפשר לתרץ עוד פסוקים שנראה כביכול שיעקב פתח פה לשטן, כגון, ואת בנימין אחי יוסף לא שלח יעקב את אחיו כי אמר פן יקראנו אסון, (בראשית מ"ב, ד'), וכן, ויאמר לא ירד בני עמכם כי אחיו מת והוא לבדו נשאר וקראוהו אסון בדרך וגו', (בראשית מ"ב, ל"ח), וכן, ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם, (בראשית מ"ו, ל'), ועוד, ולפי הנ"ל אתי שפיר שיעקב לא חשש כלל מהשטן, שהרי שמו של השטן נכלל בשמו, וביטלו לגמרי, וזהו מרומז בקרא ויאמר "ישראל" (שזה גימטריא "יעקב שטן", וכנ"ל), אמותה הפעם, כי לא חשש כלל שלא לפתוח פה לשטן. ודו"ק היטב]

ב ואחי הגאון רבי אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א, מח"ס "חינוך הבנים כהלכתו", הוסיף לי להקשות מתחילת הפרשה שכתוב שאמר יעקב, אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו וגו', (בראשית ל"ב, ט'), והרי אל יפתח אדם פיו לשטן? ע"כ שאלתו.

ולפי הנ"ל אתי שפיר שאפילו כאן עדיין לא קיבל יעקב את השם ישראל, עכ"פ יעקב תמיד נלחם ברוחניות שלו מול השטן, והצליח להכניעו לגמרי, וכמו שראינו אחר כך כשפגש את השטן, וניצחו יעקב, וזהו בוודאי היה על ידי שנלחם תמיד ברוחניות שלו מול השטן, וניצחו, וביטל השטן לגמרי, ולכן קיבל באמת אחר כך השם "ישראל", שזה גימטריא כמו "יעקב, שטן", שמרמז שהכניע השטן לגמרי, וכנ"ל, ולכן לא חשש מהשטן כלל, והיה יכול לפתוח פה לשטן, מבלי היזק, ודו"ק היטב. [וע"ע מש"כ בס"ד בספרי "גם אני אודך" פרשת ויצא, על הפסוק ושבתי בשלום (אות ה') ודו"ק].

ג וזקני הגה"צ רבי לוי הכהן רבינוביץ זיע"א, בעל "מעדני השלחן", תירץ קושיית אחי הג"ר אליעזר שליט"א, שאמר יעקב רק בלשון "אם" יבוא עשיו וגו', וזה קל יותר. עכ"ד. ודפח"ח.

ד ואחי הגאון רבי אליעזר הכהן רבינוביץ שליט"א, תירץ הקושיא שאמר יעקב: אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו, שאולי אמר זאת יעקב רק "בלבבו", שהרי לכאורה לא היה לו צורך לומר זאת לאחרים, וכיון שאמר כן רק בלבבו, אין שום חשש, שהקפידא הוא רק לפתוח "פה" לשטן, אבל לא "בלבבו". עכ"ד. ונפלא.

סיפור לשבת

על סבא עם שפם...

מתוך שיחה של גב' סיון-רהב מאיר

הנחיתי לפני שנה את כנס "פנימה", כנס ענק לנשים דתיות בבנייני האומה. בקהל שלושת אלפים נשים. על הבמה - הדס שמרלינג, נועה ירון, ריקה רזאל, דין דין אביב, מיקה קרני. מנחה - סיון רהב מאיר. מה המכנה המשותף? כולן חוזרות בתשובה. מתקרבות. מתחזקות. הגיעו "מבחוץ". כמה ימים אחר כך, הנחיתי את האזכרה לחנן פורת, שוב, בימים האלה. ומי מופיע? שולי רנד ואהרון רזאל. חוזרים בתשובה. ואז סיקרתי עבור ערוץ 2 כנס של ערוץ הידברות. ומי בכנס? איה קרמרמן, עדן הראל, לינור אברג'ל, אתי אנקרי.

ושאלתי את עצמי: מה המסר למי שיושב בקהל בכל האירועים האלה? המסר הוא תכלס: אתה משעמם. אם קוראים לך מוריה מסניף בני עקיבא, ואימא שלך הייתה בתנועת אמונה וסבא שלך עם שפם והיה בפועל המזרחי - את לא תעלי על הבמה. אין לך מה להגיד לנו. כל המשפחה שלך לא הייתה ב־MTV, היא הייתה בפועל המזרחי, זה לא מרגש אותנו. ואז אמרתי את המסר הזה בשיעור לפני שנה, וקיבלתי מכתב מאורית איזק בדיוק על הנקודה הזו. וכך היא כתבה: שלום סיוון, יומיים לפני השיעור שלך חזרתי מאומן. הצטרפתי לקבוצה מאורגנת, נשים וגברים מכל הארץ מכל הגילאים ומכל הסוגים. וכל אחד עם הסיבה שהביאה אותו לשם.כל אחד והתיק שלו כל אחד והסיפור שלו. מבוגר בן 50 שהתגרש, אשה שהילד שלה הסתבך עם המשטרה ובאה להתפלל, בעל שאשתו נכנסה להריון ובא להודות, אימא שהבן שלה חוזר בתשובה.... הרגשתי לידם פשוטה ואפורה, סתם אחת רגילה, בלי סיפור מטלטל מדי. כבר חשבתי להקים עמותה לאנשים בלי סיפור. שירגישו בנוח גם. ובאותו הקשר: אני מנהלת ומנגנת בלהקת בנות - להקת 'אחותי'. פניתי וניסיתי כמה פעמים שיעשו עלינו כתבה, אחרי הכל אנחנו 4 בנות דוסיות מקצועיות ועושות טוב לנשים, אבל נעניתי בשלילה. למה? כי אין לנו 'סיפור'. לא טרגדיה, לא סקופ, לא משהו קורע לב".

נקודה למחשבה. והשנה המשיכה, והגענו לפרשות בספר בראשית, ודיברתי על יצחק אבינו. מה ההבדל בין משימת חייו של אברהם לבין משימת חייו של יצחק? מה יותר קשה, להיות אברהם או יצחק? כל ההתחלות קשות, אבל אולי כל ההמשכים קשים עוד יותר. קשה לכבוש את ההר אבל קשה גם להישאר בפסגה ולבסס שם חיים. צריך התמדה, עקביות, נחישות, עבודת עומק, יותר זוהר להיות חוזר בתשובה עם סיפור חיים

המשך בעמוד הבא...

יוצא דופן מאשר אחד שסתם ממשיך בדרך של אבא ואימא וסבא וסבתא וככה למעלה עד משה רבנו. יצחק חופר שוב את הבארות של אברהם. מי רוצה לחפור שוב את הבארות של ההורים שלו? ואיך לגרום לעצמנו להבין שזה הכי חשוב וקדוש ויקר לחפור שוב את אותן בארות, להתמיד? במובן הזה לא רק אברהם יוצר את יצחק אלא גם יצחק יוצר את אברהם, נותן לו תוקף וקיום מתמיד, בלי יצחק מה היה אברהם? אפיזודה של אמונה? היכולת ליצור המשך לא רק חשובה לעתיד אלא משנה את משמעות העבר, כאן ייקבע האם גם אברהם הצליח בדיעבד. אבל זה לא הסוף. הסיפור המשיך ללוות אותי. קיבלתי מייל מיעקב, סטודנט לעבודה סוציאלית, שהעמיק בנקודה הזו. זה הסבר העומק לאחד הסיפורים הקשים בתנ"ך - עקרות. כתוב כך: ויעתר יצחק לה' לנֹכח אִשְׁתּוֹ, כִּי עקרה הוא; ויעתר לוֹ ה' ותהר רבקה אִשְׁתּוֹ. רש"י: "ויעתר לו - לו ולא לה, שאין דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע. לפיכך לו ולא לה". רגע, למה צדיק בן צדיק זה יותר? רבקה לא ראויה לשבח על מסלול חייה? וכך ציטט לי יעקב, מתוך כתביו של הרב אליהו דסלר ("מכתב מאליהו"). תראו איזה עיקרון חזק: "גדלות יצחק הייתה בזה, שאף על פי שהיה בן אברהם, לא הסתפק במה שהתחנך אצל אביו גרידא, שזה יכול להיות חיצוניות והרגל בלבד, אלא עמל לעשות הכל לשלו - לקניין פנימי ועצמי שלו, ובנה בניין חדש בכוח עצמו לבד. ובזה גדולה מדרגת צדיק בן צדיק מזו של צדיק בן רשע, אשר לא הוצרך להתעלות מחינוך והרגל חיצוני כדי להפכו לפנימיות ועצמיות שלו".

זה דבר שקשה להפנים, כי תרבות הריאליטי נכנסת אלינו פנימה. גם אנחנו רוצים וואו, סיפור, חידוש, ריגוש. השנה בכנס "פנימה" הופיעו אומנים דתיים מבית, וקיבלתי על זה תגובות חיוביות רבות, של יצירה ותרבות מתוך הציבור הדתי ולא רק מבחוץ. ואז הגיע עוד שלב בסיפור. את כל מה שאמרתי פה, אמרתי לאחרונה באולפנה בכפר פינס. בסוף השיחה ניגשו אליי קרובות משפחתו של הזמר יוחאי בן אב"י. הן סיפרו שהוא מחנך בישיבה תיכונית ובתחילת השנה הציג את עצמו בפני התלמידים שלו ככה:

"אחרי הצבא טסתי להודו לנקות את הראש. נפגשתי עם כל מיני 'גוראים' והגעתי למקומות הכי נמוכים... באחד ממסעותיי מצאתי את עצמי שרוע על רצפה של פאב. הסתכלתי מהחלון וראיתי כוכב בשמיים, והכוכב כאילו נצנץ אלי ואמר לי 'תראה איפה אתה נמצא! כולך רפש וטיט. למחרת הלכתי ברחוב ופתאום שמעתי מנגינה מוכרת 'עם ישראל חי' הלכתי אחרי הקולות, והגעתי ל...בית חב"ד, הנחתי לראשונה תפילין ומאז חיי השתנו ונהייתי עובד ה' בשמחה, ואני הרב החדש שלכם להשנה". כל התלמידים מביטים בו בעיניים פעורות. וואו. ואז הוא אומר: סתם. לא נכון. גדלתי בכפר פינס, למדתי בבית ספר תחכמוני בחדרה, אחר כך במכינה בכפר סבא ובמדרשייה בפרדס חנה, בישיבת ההסדר בחיספין והייתי חייל בגבעתי. כל התלמידים מתאכזבים. מה, זה הכל? איזה משעמם.

אז זהו, שזה לא משעמם. ואז יוחאי שולף גיטרה ושר לתלמידים שלו את השיר שלו שנקרא "דתי מלידה". זה שיר מחאה, כך הוא מגדיר אותו. תקשיבו למילים:

אני דתי מלידה. מה, זה רע?
לא טעמתי חזיר, לא למדתי כפירה,
מעולם לא פִּתַּחְתִּי רגלי בין כתות,
מימי לא חיפשתי עצמי בין דתות.
לא, לא התעוררתי אחרי הצבא,
אין לי הילה של חוזר בתשובה,
דתי מלידה, ואני מאושר!
שמעוני אחי, הנה אני שר!
מתפלל במניין באופן קבוע,
מתחת בגדיי לא תמצא קעקוע,
אין לי סיפור לספר לעולם,
אני סתם איש פשוט, ממש כמו כולם.
סוד קטן אגלה אם תסכימו לשמוע,
גם דתי מלידה יודע לדמוע,
גם הוא נופל וקשה לו לקום.
גם בעיניו העולם לעיתים קצת עקום.
לריבונו של עולם אני די מוכר,
לעיתים מתבלבל, ומרגיש מנוכר,
מתרחק מתקרב, הולך ובא,
גם דתי מלידה... וגם בעל תשובה.

שביבים / שאול שיף

המנהל והזקן המסתורי בפארק

מנהל חברה נכנס עמוק לחובות ולא מצא דרך החוצה. הנושים רדפו אחריו והספקים דרשו תשלום. יום אחד הוא ישב על ספסל בפארק, ראשו טמון בין ידיו, תוהה אם יש משהו שיכול להציל אותו מפשיטת רגל. לפתע, הופיע לפניו איש זקן ואמר "אני רואה שמשהו מטריד אותך". לאחר שהקשיב לסיפורו של המנהל, אמר האיש הזקן: "אני מאמין שאני יכול לעזור לך." הוא שאל את המנהל לשמו, הוציא את פנקס הצ'קים, מילא צ'ק ודחף אותו לתוך ידו "קח את הכסף הזה. תפגוש אותי פה בעוד שנה מהיום בדיוק באותה שעה, ותחזיר לי את הכסף." אמר ונעלם באותה מהירות שבה הופיע. המנהל ראה בתוך ידו צ'ק על סך חצי מליון דולר. על החתום היה: ג'ון ד. רוקפלר - אחד האנשים העשירים ביותר בעולם באותם ימים. "אני יכול למחוק את כל חובותי הכספיים מיידית!" הוא הבין. במקום לעשות כן, המנהל החליט לשמור את הצ'ק בכספת. רק הידיעה שהצ'ק נמצא שם נתנה לו כוח לחשוב על פתרון כדי להציל את העסק שלו.

וכך, עם אופטימיות מחודשת הוא נשא ונתן עם הנושים והספקים, קיבל הארכות בתנאי התשלום וקיבל הצעות עסקיות יותר טובות. בתוך כמה חודשים, לאחר שסגר כמה עסקאות גדולות, הוא החזיר את כל חובותיו ואף התחיל להרוויח כסף. לאחר שנה חזר לפארק עם הצ׳ק, ובשעה שנקבעה הופיע האיש הזקן. בדיוק כשהמנהל רצה להחזיר לו את הצ׳ק ולחלוק עמו את סיפור הצלחתו, באה בריצה אחות בית חולים, ומשכה את האיש הזקן. ״אני שמחה שתפסתי אותו״ קראה. ״אני מקווה שהוא לא הטריד אותך. הוא תמיד בורח מבית האבות ומספר לאנשים שהוא ג׳ון רוקפלר״. האחות אחזה בזרועו של הזקן והובילה אותו לעבר בית ההבראה. המנהל ההמום עמד שם נדהם. כל השנה הוא עמל, סגר עסקאות, קנה ומכר, בהיותו משוכנע שהיה לו חצי מיליון דולר כגיבוי. לפתע הוא הבין שזה לא הכסף שהפך את עולמו מקצה לקצה. היה זה הביטחון העצמי שגילה בתוכו שנתן לו כוח ואמונה להשיג כל דבר שדימיין לעצמו.

״אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני״

/ הרב תומר אנגלסמן

מאבקו של יעקב אבינו עם המלאך הוא סמל למאבקו של עם ישראל לאורך הדורות. מול מה אנו נאבקים בכל הדורות? נאבקים בשכחה. בכל כך הרבה מצוות התורה מדגישה שהעם שלנו אחראי להעביר מדור לדור את זיכרון הבריאה ויציאת מצריים, ולכן השכחה היא הסכנה הכי גדולה בעבורנו שנשכח מאין באנו, מה עבר עלינו ומה תפקידנו בעולם!

לזאת כיוונו היוונים במאבקם נגדנו, כפי שאנו מטעימים בתפילת ״על הנסים״: ״להשכיחם תורתך״. הקריאה למאבק של הדורות הבאים בשכחה, מובאת בתורה מיד אחרי המאבק שבין המלאך ליעקב אבינו שבפרשתנו: ״על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה״. פירוש המילה: ״נשה״ הוא מלשון נשיה - שכחה. במאבקו של יעקב נפגעה הירך. הזוהר מסביר שמדובר בירך ימינו של יעקב כי רגל ימין על פי מסורת הקבלה מייצגת את ספירת הנצח. לפיכך, המלאך הראה בכך ליעקב שלו ולזרעו יש צליעה בקשר לנצח. ומהו הנצח? הגמרא במסכת ברכות קובעת (ברכות נח ע״א): ״הנצח זו ירושלים״. הקשר שלנו עם ירושלים מחבר אותנו לכל הייעוד של עם ישראל וכדי לחזק את עצמנו בחולשה הגורמת לנו לשכוח את הנצח אנו נשבעים: ״אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני״. נשתדל כולנו בלימוד, בתפילה ובהגעה בשלשת הרגלים להיות דבקים בירושלים ונזכה לקיום דברי שמואל הנביא:״נצח ישראל לא ישקר״.

״ומסוגלת לכל הישועות״

בשבת קודש פרשת נח, לפני שנתיים, ביקר ר׳ אלכסנדר משה לאנדא, חסיד קלויזנבורג מארה״ב, באחת הקהילות במונטריאול שבקנדה, וראה בבית הכנסת מודעה בלשון זו: ״מובא בשם החפץ חיים זצ״ל ששתיקה יפה בשעת התפילה וקריאת התורה ומסוגלת לכל הישועות״. באזני מארחו הוא הביע התפעלות שבשעת תפילת קבלת שבת לא היה אחד בכל היכל ביהמ״ד שדיבר באמצע התפילה. והוא סיפר להם את סיפורו האישי. לפני כעשרה חדשים, בסוף חודש טבת תשע״ה, התחלתי להרגיש כאבים חזקים באזור הכליות. חשבתי שיש לי אבנים בכליות. הרופא שערך בדיקה ראשונה, אמר לי שאמנם אין אבנים בכליות, אבל הוא רואה דם. עברתי סדרת בדיקות מקיפות, בדיקת סי.טי. ובדיקות דם שונות ולאחר כמה ימים בישרו לי הרופאים את הגרוע מכל, שנתגלתה אצלי המחלה הנוראה ר״ל, גידול ממאיר שהתחיל באזור הכבד, והתפשט כבר לכל האיברים מסביב. הם נתנו לי להבין שהסיכויים להיחלץ מהמחלה, הם נמוכים, השם ירחם, הם אפילו לא המליצו על ניתוח להסרת הגידול. מיד כאשר נודע לי דבר המחלה המקננת בגופי, סיפרתי את הדבר לכל חבריי וידידיי. לא ניסיתי להסתיר דבר. הייתי סבור שככל שיותר אנשים יתפללו עלי, יש כמובן יותר סיכויים שיתקבלו התפילות בשמים, והשי״ת ישלח לי רפואה שלימה במהרה. בשבת לאחר מכן הלכתי להתפלל בביהמ״ד. לפני התפילה ניגש אלי הגבאי ושאל אותי אם אני מסכים שישתמש בשמי, בכדי לערוך מגבית בביהמ״ד, מגבית ללא התרמת כספים. הסכמתי לכך בחפץ לב. הוא עלה על הבימה לפני קריאת התורה, והחל לתאר ברבים את מצבי. הוא קרא לכל המתפללים לקבל על עצמם שלא לשוחח בעת התפילה מ״אדון עולם״ עד ״אדון עולם״, ובזכות זה ישלח השי״ת רפואה שלימה למחלתי. ואכן קריאתו נענתה. ביום שלישי שלאחר מכן עלה הגבאי לביתי לבקרני, והגיש לי דף עם שמונים חתימות של מתפללי בית המדרש, אשר חתמו בכתב ידם שהם מתחייבים להיזהר שלא לשוחח דברים בטלים בכל זמן התפילה מתחילתה ועד סופה, אף לא בעת מכירת העליות. והדבר ייזקף לזכותי שאזכה לרפואה שלימה. ואכן החל מהשבת שלאחר מכן שרר שקט מוחלט בביהמ״ד בכל עת התפילה, וכך המשיך הדבר וכל המתפללים מחזיקים בהתחייבותם ב״ה. בינתיים התחלתי לעבור טיפולי כימותרפיה, ומצב מחלתי התחיל להשתפר באופן מדהים. בהתחלה עמדו אצלי הערכים הבעייתיים במחזור הדם על 3,000 מפאת המחלה [אצל אדם רגיל המספר עומד על 3!], ולאחר 12 שבועות כאשר ערכו אצלי בדיקה חוזרת, נדהמו הרופאים להיווכח שהמספרים ירדו באופן דרסטי עד 3,200! הרופא התקשר אלי מיד, ואמר לי בהפתעה מהולה בהתרגשות שהדבר בלתי נתפס במוחו, ועל פי מדעי הרפואה אין הוא יכול להסביר בשום פנים ואופן עובדה מדהימה זו. בדרך כלל יורדים המספרים רק כמה אלפים בתקופה קצרה כזאת, וכאן הם ירדו בכמעט 30,000!!! כמו כן מצאו שהגידול כבר התחיל להצטמק באופן ניכר, מעבר למצופה, והדבר נותן הרבה תקוה שאוכל להירפא ממחלתי ע״י טיפולי ההמשך בעז״ה. המשכתי לעבור טיפולים, ולאחר 12 שבועות ערכו בדיקת מעקב נוספת. ושוב, הרופא מתקשר אלי בהתפעלות ומבשר לי שהמספרים עומדים כבר מתחת ל-300! הם אף פעם לא ראו דברים כאלו, וכל עובדי המחלקה בבית החולים יודעים לספר על המקרה שלי, ועל הנס הגדול שראו אצלי. אני בטוח בלי שום ספק, שזכות זו של שתיקה בשעת התפילה, היא שעמדה לי עד עתה, ועומדת לי בהווה, וכן בעתיד בעז״ה, ורק הודות לכך, המספרים יורדים, ומצבי משתפר מיום ליום ב״ה. לפני ראש השנה האחרון כתבתי מכתב מרגש לכל ידידיי בבית המדרש, ובו הודיתי להם מקרב לבי על המאמצים וההשתדלויות שעשו בעבורי, וביקשתי מהם שימשיכו הלאה להיזהר ולהקפיד על דבר חשוב ונשגב זה, ובזכות זה ישמע

השי״ת לתפילותיי לשלוח לי רפואה שלימה מן השמים, ואצא מזה לגמרי בעז״ה. [אלכסנדר משה בן לאה לרפו״ש]. כאשר הגעתי לביהמ״ד שלכם, מסיים האיש את דבריו, התרגשתי מאוד כאשר ראיתי את המודעה ששתיקה בשעת התפילה מסוגלת לכל הישועות, והסכמתי לפרסם את סיפורי ברבים, כדי שכולם יראו שיש דברים בגו, כפי שראיתי וחוויתי על גופי עין בעין, שסגולה זו נתקיימה אצלי במלוא מובן המילה.

(מעובד מתוך ״במקדשי תיראו״.)

12 פתרונות טבעיים להקלה על אסתמה

/ מאת: מיכאל קובלסקי

כל מי שסובל מאסתמה או מכיר אדם שמתמודד עם המחלה הזו, וודאי מודע היטב לתסמינים המעיקים שמופיעים בכל פעם שההתקף מתחיל, החל משיעול כבד וכלה ב״צפצופים״, קוצר נשימה ולחץ בחזה. מאחר שאסתמה נמנית עם המחלות הכרוניות השכיחות ביותר בעולם, חשוב להכיר את הפתרונות הטבעיים להקלה על תסמיניה, וכן את הדרכים היעילות ביותר להרגעה מידית של המצב עד לקבלת הטיפול המתאים במידת הצורך. לפניכם 21 אפשרויות שתוכלו לנסות בעצמכם, גם בתקופות שבהן אינכם סובלים מהתקפים, וכך תוכלו אף להפחית את התדירות שלהם. בחרו את השיטות היעילות והנוחות ביותר עבורכם, וכעבור זמן קצר כבר תרגישו בהבדל.

1. ג׳ינג׳ר

רבים כבר יודעים שג׳ינג׳ר יכול לשמש כטיפול טבעי נהדר עבור החולים באסתמה. זאת מאחר שיש לו את היכולת לעכב את התכווצות דרכי הנשימה וכן לטפל בדלקות שנוצרת בקנה הנשימה. ישנן מספר דרכים לצרוך את הג׳ינג׳ר עבור מטרה זאת ותוכלו לבחור את זו המועדפת עליכם מבין ה-3 הבאות:

אפשרות 1: הכניסו לצנצנת או כל כלי אחר כפית אחת של ג׳ינג׳ר טחון וכוס וחצי מים וערבבו היטב. לגמו כף אחת בלבד של תערובת זו לפני השינה.

אפשרות 2: פרסו חתיכת ג׳ינג׳ר באורך של 2½ ס״מ לערך, וחתכו אותה לחתיכות קטנות ככל הניתן. לאחר מכן הוסיפו את החתיכות הקטנות לסיר עם כוס מים רותחים, והשאירו אותן שם למשך חמש דקות. אפשרו לתערובת להתקרר ושתו אותה.

אפשרות 3: פשוט אכלו מעט ג׳ינג׳ר כפי שהוא עם תוספת מועטה של מלח.

2. תאנים

ביכולתן של התאנים לסייע בניקוז הליחה ממעברי האוויר השונים של מערכת הנשימה, מה שמקל מאוד על התקפי האסטמה. להשגת מטרה זאת עשו כך: שטפו 3 תאנים מיובשות והשרו אותן בכוס מים למשך כל הלילה. בבוקר, אכלו את התאנים הספוגות במים ולאחר מכן שתו את מי התאנה שנותרו בכוס, לפני אכילה של מזונות אחרים. יש להקפיד לחזור על הפעולה מדי יום במשך כמה חודשים.

3. תמצית מנטה

תמצית המנטה גורמת לאוויר שאנו נושמים להיות מעט לח יותר, ובכך מסייעת למנוע התקפי אסטמה ועוזרת לסובלים מהם לנשום בקלות ובנוחות. עשו זאת כך: צקו 1 ליטר מים לסיר גדול והניחו אותו על להבה בינונית-גבוהה. לאחר מכן, הוסיפו 01 טיפות של תמצית מנטה או שמן אתרי מנטה לסיר והביאו את הנוזל לרתיחה. לאחר מכן, המשיכו לבשלו על סף רתיחה במשך שעה לערך, ועם תום הזמן המים כבר יתאדו. בישול התמצית יהפוך את החדר שבו אתם שוהים ללח יותר, ויקל עליכם בעת הניסיון לנשום בנוחות. מומלץ לחזור על התהליך בכל פעם שאתם מתקשים מעט לנשום.

4. לימון

אנשים שסובלים מאסתמה בדרך כלל גם סובלים מרמות נמוכות של ויטמין C. לימון כידוע, מכיל שפע מויטמין זה, שמחזק את המערכת החיסונית בגופנו וגם מסייע לריאות לתפקד טוב יותר, משום שהוא משמש כנוגד חמצון שעוזר להרוג חיידקים ומפחית את הדלקת שנגרמת על ידי אסתמה. כדי להשיג יתרונות אלו פשוט סחטו מיץ מחצי לימון אל תוך כוס מים עם קצת דבש ושתו את התערובת. עליכם להיות קשובים לגופכם בעת שתיית המשקה, מאחר שיש חולים שעבורם הטיפול לא גורם להקלה.

שימו לב: יש לציין כי תפוזים, פפאיה, אוכמניות ותותים גם הם עשויים לסייע בהקלה על תסמיני האסתמה. כמו כן, יש להימנע משימוש במיץ לימון קנוי, וכן אין לצרוך פירות הדר במהלך התקף האסתמה עצמו מאחר שהם עלולים להחמיר את התסמינים שאתם חווים.

5. קפה

אם אתם אוהבים קפה וסובלים מאסתמה, אלה חדשות נהדרות בשבילכם; הקפאין שבקפה עשוי לסייע בהרגעת התקף האסתמה מאחר שהוא עוזר להירגע ובאותה העת פותח את דרכי הנשימה, מה שמסייע לנשום בקלות רבה יותר. יתרה מזאת, רופאים רבים ברחבי העולם ממליצים לשתות קפה כטיפול ראשוני ובהול לחולי אסתמה אשר חווים התקף חמור, במקרה שהמשאף או הטיפול הקבוע שלהם לא נמצא בקרבת מקום. עם זאת, יש לציין כי אין לשתות יותר מ-3 כוסות קפה שחור ביום, ואם אינכם אוהבים קפה תוכלו לצרוך כוס תה שחור חם. זכרו שאין להשתמש בקפאין כטיפול קבוע שבמסגרתו תצרכו כמות גדולה ממנו.

6. שמן אקליפטוס

שמן אקליפטוס טהור יכול לשמש כרכיב טבעי לטיפול יעיל עבור תסמיני אסתמה, הודות למאפיינים שלו אשר מקלים על גודש. זאת מאחר שמצוי בו חומר כימי הנקרא ״אקליפטול״, שביכולתו לפרק את הריר שמצטבר במעברי הנשימה. כל שעליכם לעשות זה לטפטף מספר טיפות של שמן אקליפטוס על מגבת נייר, ולהניח אותה בקרבת ראשכם בזמן שאתם הולכים לישון, כך שתוכלו להריח את הניחוח שלו. בנוסף, אתם גם יכולים לשים 3-2 טיפות של שמן אקליפטוס בתוך סיר עם מים רותחים ולנשום את האדים. אם תעשו זאת, נסו לקחת נשימות עמוקות בשביל ליהנות מתוצאות מהירות יותר.

7. בצל

הבצל מתפאר בתכונות אנטי דלקתיות שיכולות לעזור בהפחתת תדירות ההתכווצות של דרכי הנשימה עבור הסובלים מאסתמה. כמו כן, תכולת הגופרית בבצל עוזרת למנוע היווצרות דלקות בריאות. כדי להשיג זאת פשוט אכלו בצל בצורתו הגולמית, וכך תנקו את מעברי האוויר שלכם, ותוכלו ליהנות מנשימה זורמת וטובה יותר. במקרה שאינכם אוהבים את טעמו של הבצל החי, נסו לאכול אותו מטוגן קלות כאשר מומלץ לשלב אותו באופן קבוע בתזונתכם היומית.

8. תרגיל הפרפר

במחקר שנערך במשך 8 שבועות על אנשים מבוגרים הסובלים מאסתמה, נמצא כי אלו שהשתתפו בשיעורי יוגה הראו שיפור בתפקוד הריאות, וכן פחתו אצלם התסמינים המאפיינים את המחלה. לפיכך מומלץ לשלב תרגילי יוגה בחיי היומיום, כדוגמת התרגיל הבא: שבו בישיבה מזרחית על מזרן, שטיח או מגבת, אך במקום לסכל את הרגליים, הפגישו את כפות הרגליים האחת עם השנייה, כשהן נוגעות זו בזו. אחזו בקרסוליים ומשכו בעדינות את העקבים לכיוון הירכיים. נשמו עמוק ובעת הנשיפה קפלו מעט את גופכם. תוכלו להשתמש במרפקים על מנת ללחוץ את הברכיים מטה לכיוון הרצפה. החזיקו בתנוחה זו וקחו 5 נשימות עמוקות.

9. נשימת בטן

מדובר בטכניקת נשימה בסיסית שמפזרת את האוויר בריאות בצורה המרבית. תרגיל זה נהדר עבור הסובלים מאסתמה מאחר שהוא מחזק את הריאות ומוביל לנשימה טובה יותר, הן בטווח הקצר והן בטווח הארוך. יתרה מזאת, במחקר שהתנהל באוסטרליה נמצא כי חולי אסתמה שבעבר נהגו להשתמש במשאף על בסיס קבוע, אך החלו לבצע תרגילי נשימה על בסיס קבוע, הפחיתו את הצורך שלהם לשימוש במשאף בכ-68%!

מהלך התרגיל:

שבו או שכבו, לפי נוחיותכם.התרכזו בנשימה שלכם.כעת, נשמו באיטיות דרך האף. כאשר אתם שואפים אוויר, הוציאו את הבטן החוצה (לא את החזה) וכשאתם נושפים אוויר הכניסו אותה פנימה. חזרו על נשימה זו מספר פעמים.

10. דבש

הדבש מהווה את אחת התרופות הטבעיות הראשונות לטיפול באסתמה, מאחר והוא מסייע להסיר את הליחה מהגרון ועוזר בהקלת בעיות הנשימה. ישנן מספר דרכים לצרוך את הדבש ותוכלו לבחור את זו המועדפת עליכם מבין 3 האפשרויות:

אפשרות 1: ערבבו כפית דבש אחת בתוך כוס מים חמים, ושתו את המשקה אט אט כ-3 פעמים ביום. יש לבצע פעולה זאת באופן קבוע מדי יום.

אפשרות 2: ערבבו היטב כפית דבש אחת יחד עם ½ כפית אבקת קינמון, ובלעו את התערובת לפני השינה. יש לחזור על כך מדי יום.

אפשרות 3: פתחו צנצנת דבש ופשוט שאפו את ריחו. פעולה זו תספק לכם הקלה מידית.

11. יוגורט

יוגורט מכיל כמות נאותה של ויטמין 12B, אשר מסייע בהקלה על תסמיני האסתמה. חיידקי הפרוביוטיקה, שמצויים ביוגורט גם כן, מפחיתים את עוצמת הדלקת בקנה הנשימה ומסייעים לעיכול טוב יותר, כך שמומלץ לנסות לשלב את היוגורט כחלק מהתזונה היומית. שימו לב: אין ליישם את המלצה זו במקרה שמדובר באדם שרגיש או אלרגי למוצרי חלב.

12. פלפל צ'ילי

אוכל חריף, כמו פלפל צ'ילי, פותח את דרכי הנשימה ומגביר את כמות נוזלי הפה, הגרון והריאות, מה שמדלל את הריר המצטבר ומסיר אותו באמצעות שיעול.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדואייל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il